

הצלף וההסואה

מתוך "תורת-השדה למשמר הארץ" — שורת הרצאות שנקראו
במני אנשי "משמר הארץ" אשר נבחרו במיוחד לתפקידי
צלמים, צופים וגשמים. — הוציא לאור א. ת. וזקר.

הצלף חייב ללמוד את ענין ההסואה משתי בחינות עיקריות: א. כיצד להסתיר עמדות-
תצפית, סְרָבֵי-אֵרֶב וּמְשַׁבְּנֵי-יּוּרִים. ב. הסואה האיש כדי התמוגגות עם הרקע השליפ של הנוף.
ראשית כל על הצלף לזכור כי הוא ימצא בקרבה רבה ביותר אל האויב. מרחקים מ"150
עד 300 ירד הם שכיחים למדי, ואם נשים אל לבנו כי הצויב הוא אמן מנוסה במשחק זה של
מתבואים, הרי שיש צורך במידה רבה של כשרון בשביל לתפוס עמדה ולא להגלות לעין. נצנוץ
אור שמש הנופל על זכוכת של משקפת עלול יותר מכל דבר אחר לגלות את העמדה, אם לא
השתמשה ב"מגן-המצל" * אשר למשקפת. והרי כל כך קל לשכוח דברים קטנים כאלה. עלי
לרצוד, איפוא, שמנהגי והירות אלמנטריים אלה צריכים להעשות לצלף הרגל כמבע שני. אולי
הדרך הטובה ביותר לא להכשל בנדון זה היא לזכור שהצלפות קרובה מאוד במהותה לציד
חיות מורפות — אלא שיש הבדל אחד בולט בין שני אלה: אתה בלצמך עלול להיות הצייד, בעוד
שאתה חושב כי אתה הנך הצייד! יכול אני לספר כאן סיפורים לאין קץ על עמדות-צלפים אשר
חוכנו בקפידה רבה והוחקנו בעמל רב, ואיזה מעשה בלתי שקול גילה אותן לאויב וגרם למות
אנשים ללא-צורך. נסתפק כאן בסיפור אחד מסוג זה.

שיעור מעשי בהסואה.

הבטליון שלי התויק בקמע של הקו הקדמי ליד הולוך (בגורת-לאוס); בקיץ שנת 1916
השתולל הקרב הרחק מכאן דרומה, ובשבילנו נעשתה המלחמה ענין קופא של הנחת מוקשים,
קליעה במרגמות ודירקרב של רמוני-רובה לפרקים. שני הצדדים התרו לשרבב לפנייהם מחתרות
(Saps), או עמדות-קשב, כשם שניתן לפעמים לנקודות אלו, והענין נעשה להם כמין שנעון לדבר
אחד, עך כי היו מקומות שחפירות היריבים היו קרובות כל-כך, שגדר התיל נעשתה משותפת
לשני הצדדים. השכבה התת-קרקעית של המקום היתה על הרוב בנויה סיד, וערמות של עפרות-
פסולה, הוצאת מכרות-פחמים עתיקים, נודקרו פה ושם לאורך החזית.

מפני ההרעשה הממושכת נעשו החפירות רחבות, על הרוב, ונרועות ולא נתנו אלא
מתסה מועט. ואולם השאלה הנוערת בשביל כיתת-הצלפים היתה שאלת האבידות מיד צלפי
האויב: במשך ימים מועטים איבד הבטליון ששה-עשר איש בדרך זו.

המפקד שלנו היה הולך ומאבד את סבלנותו, ובלשון שאינה משתמעת לשתי פנים נאמר
לקצין-הצלפים שלנו, כי יש לעשות דבר-מה, ולעשות מהר. קצין-הצלפים העריך את מידת
האחריות המוטלת עליו. אולם אי-אפשר היה להבהיל אותו למעשה נתפו או בלתי-שקול, כי
האתון הגבוה של פצעי-ראש הבינהו לדעת שיש לנו עסק עם צלף-ההוננים הוריו והערומ, ולא
רק עם פלוגה נלהבת של אנשי חיל-הרגלים הפני, שהיו יריבינו הסמוכים.

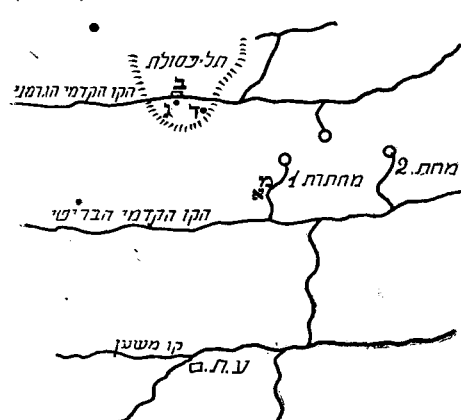
משכן כיתת הצלפים היה במרתף של בית הרום במרתף של 1000 ירד, בקירוב, מן
הקו הקדמי. כאן נוסחה תכנית הפעולה. בחגו היטב את מפת-החפירות של גורת-החזית שלנו
וציינו את המקומות שבהם נורו חברינו. נמצא, שכמעט כל האבידות היו בסיבובי שתי חפירות.

קשר, המוליכות מן הקו הקדמי אל שתי מחתרות. יתר על כן: גראה היה שכל יריות-הפורענות באו מכיוון שמאלי. זהו, אפוא, הרבר שקרה; „הקלעים האירים המלכותיים“, שקדמו לנו במקום הזה, היו נלהבים ביותר להמצא במגע קרוב עם האויב, ומתוך כך זנתו עמדה מצויינת של קיר-החיות וביקשו לחפור מחתרות לפנייהם. השביל אליהן הוליך על פני בור שטוח, או „קיס“ בתוך הקרקע, שנמצא כדי מסר למטה מרמת חפירת-הקו הראשון. כך היו חפירות-הקשר נתונות, כמעט בכל סיבוב, לפגיעת איזה צלף-אויב שהיה נוטל לו עמדה במקום נישא מעט, על מדרון שחור של אחד מטלי פסולת-הפחם הסמוכים.

תפקידנו הראשון היה לקבוע את מקומו של צלף זה. הוחלט לבנות נקודת-תצפית במרחק 300 צעד, בערך, לאחור, בתוך מעקה חפירה ישנה, ומשם לבדוק את קיר-האויב, בעזרת משקפת רום, מפת אתרי מפת ממש. הנקודה נבנתה בלילה. ולמחרת, שהיה יום ששמי ובהיר, נגשנו למלאכה. אכן, כפי שתוכחו מיד, עלולים היינו לשלם מחיר יקר בעד-החלהבות יתרה זו. לפי שהייתה זו רק עמדת-תצפית בלבד לא קבענו בה לוח של פלדה, והיינו צופים בעד נקבים בתוך שק קרוע, מתוח על גבי סרק צר בין שתי קורות-עץ ישנות ועגולות שהוצמדו מתוך מתפורת סמוכה. ויכול אני לאמור בפה מלא כי מעשה-ההסוואה שלנו היה מצויין — העמדה לא נראתה לעין בלתי-מצויינת ממרחק של 15 עד 20 צעד.

לא זמן רב עסקנו בתצפית וכבר תפסנו במשקפת משהו שדומה היה לחיבת-ברזל גדולה בשיעור של 60×90 ס"מ, בערך, קבועה בוויית של מעקה החפירה הגרמנית שהקיפה את שולי המדרונים של תל-הפסולת ההרוס. לא יכולנו לראות כל אשנב-יורים בתיבה זו, אולם במקום נמוך

יותר מצד שמאל הבחינה עינינו משהו דומה מאד ללוח-פלדה ובו אשנב. ספרתי להברי את אשר ראיתי, ולפי שתשקה נפשו להוסיף על תוצאות הסתכלותי, חפס את המשקפת כדי להסתכל בעצמו. סבור אני כי ברוב התרגשותו נתן לחלק הקדמי של המשקפת להזדקק דרך תור השק, ומכיון ש„המנר-המצל“ של המשקפת לא נמתח, הכה כנראה השמש בוכוכית והחזיר בבואת-אור בהירה. אם זו הייתה הסיבה — והרבר מתקבל מאוד על הרעת — או שהייתה כאן סיבה אחרת, אך עמדתנו נגלתה ומיד בא כדור, פגע בקורה הנמוכה יותר וניתו הצדה, ובעוד אנו מסתכלים איש בפני רעהו התחילה מכוונת-יריה במלאכתה וקרקה את קדמת-העמדה. שום מתופף בעולם לא חופף מימיו לנסיגה מהירה מזו שלנו!

- א. מקום בו נפגעו האנשים
- ב. עמדת-תצפית 300 מלאחור
- ג. תבת-הברזל במעקה החפירה הגרמנית
- ד. לוח-פלדה עם אשנב-יורים
- ה. מקום אשנב-היורים הקדמיים שלנו
- ו. מאורת-הצלפים הגרמנית

עכשו ידענו שאותו קראשנו מסתתר אי-שם בקרבת תיבת המתכת וכנראה הוא פועל מתוך מגע עם אנשי מכוונת-יריה (עייני דיאגרמה). בלילה ההוא ממנו פת. בתוך מעקה של חפירת-הקשר הקרובה ביותר לתל-הפסולת

והצופה פני "תיבת הברזל" נקבעו שני אשנבי-יורים של פלדה וריוח ביניהם. זכרנו לקח יום אתמול ולא עשינו כל תנועה עד שעה מאוחרת אחר הצהריים, שהשמש היתה אז גבוהה למדי ומטילה אור מלא על פני תלה-הפסולת במרחק 70 עד 80 ירד ממנו. החור שבעדו הייתי צופה נקבע בין שני רגבי-יור גדולים, והמשקפת היתה עטופה מטפחת לבנה מוזהמת. חברי עמדו מוכנים ליריה, כי בטוח קרוב זה לא יכולנו להסתכן. מקץ דקות אחדות הבחנתי אשנב שני מוססה ביותר מצד ימין של "תיבת הברזל" וכמעט סמוך לקרקע. לאט נפתח האשנב ולאט שורבבו החוצה הפגנת העליונה והקנה של רובה. זה היה תכסיס הביב על הצלף הגרמני, והיו בטוחים, שאם הרובה מוזקר החוצה, הרי בעליו שרוע משה-משה הימנו, מימינו של הרובה או משמאלו.

היה חשק רב להשליך את המשקפת ולקחת את הרובה ביד. אולם לא זו היתה תכניתנו. עכשיו קבענו בהתלבט את מקום העמדה הגרמנית ותיארנו את מצבה בדיוק לשני הצלפים שלנו, שקיבלו הוראות מפורשות להחזיק את אשנבי-היורים שלהם סגורים למחצה עד שקפיץ-הצלפים שלנו יצליח להגיע את הגרמני לירות. זה נועד לשמש אות לצלפים שלנו לשלות את כדוריהם נוקבי השריון לאשנב הגרמני. תפקידי היה להתבונן בתוצאות. על ידי שימוש מוצלח בראש של דהליל בחפירת-הקשר הרחוקה (מתרת מס' 2) סחט הקצין שלנו את הירסה הדרושה של הגרמני אל חפירת-הקשר, ומיד, תוך כדי שלוש שניות, מצאו שני כדורים נוקבי-שריון מכוונים יפה את מטרתם. מובטחני, כי לפחות אחד מן השנים חדר במישרין דרך האשנב בן 8 ה"ס"מ — ופלוני האשכנזי ירה את יריתו האחרונה. מאז לא באו כל הודעות על אבידות מיד צלפים בשתי חפירות-קשר. אלו כל הימים שהוספנו לעמוד בתפקידנו המיותר בגורה זו.

מאורע זה יש בו כדי להדגים כמה ענינים הנוגעים להסוואה. ראשית כל, גם אם הסואתך טובה ביותר עלול אתה לגלות את עמדתך, המושלמת בכל שאר המובנים, על ידי תנועה או גפילת אור שמש על גבי משקפת מובלמת. שנית, יש להסיק מכאן את הצורך לבדוק מוזמן לזמן את העמדה מצדה החיצוני, כדי להוכיח ששום פרט בהסוואה לא נתקלקל על ידי מוגה-אוויר או על ידי התערבות חיצונית אחרת, כגון התפוצצות של פגז. כי סיבה זו היא שנילחה כל-כך את עמדת מכונת-היריה הגרמנית משמאל ל"תבת-הברזל"; מפני השימוש הממושך ורעידת האוויר נפלו העפר והאבנים שנערמו תחילה מסביב לאשנבי-היורים, וכך נתגלה חלק מלות הפלדה המשקף יפה את אור-השמש, בדומה לכל גוף שמות. גילוי עמדת מכונת-היריה הוא שהביאנו במישרין, פחות או יותר, לגילוי מספרו של הצלף הגרמני. הלכת השלישי הוא, שכדאי לפעמים להבליט דבר-מה בכוונה, כגון תבת-הברזל, "הגלויה". אין לי כל ספק שכמה מאנשינו מצאו את מותם בשלחם יריות לשוא אל תבה זו, בהאמינם כי שם יושב צלף-אורב, בעוד שהגרמני הערום פגע בהם ממאורתו השוכנת במרחק מטרים אחדים משם לצד ימין וכדי 90 ס"מ למטה.

• ט ט ש א ת פ ר צ ו פ - ה א ד מ •

פרצוף האדם הוא מן המטרות הנאות ביותר להתבלט על פני הנוף, אולם לאשרנו הוא הוא גם נוח ביותר ל"הסוואה". שקש-שליחול מוזהם ישמש את הדמות הבולמת ביותר בהצלחה; כובע אשר שלים ארוכים לו מעורף, שאתה חובשו להפך, אחוריו לפנים, בצירוף תור-עין מלאכותי, הציל אנשים רבים ממות (עיי'ן שרטוט מעבר לדף).

בימי המלחמה הקודמת אפשר היה להשיג גלימות-צלפים בכמות מוגבלת. שונים היו המלבושים האלה הן לפי דוגמתם והן לפי צבעם, כאשר הובאו בחשבון פני-הנוף השונים. אותם

המלבושים שראיתי או השתמשתי בהם לא היו משוללים דמיון לכתנות־לילה והבות־מידה עם ברדסי „קלִיִּקְסִקְלִין“. אם כי סוג־לבוש זה הועיל למשמש במידה מסוימת את תבנית גוף

דשת בשביל —
לשים בה ענפים
גבעולי יקש, זכר.

עטיפת־הראש
אינה מחוברת
לבגד

האדם, אין דעתי נוחה ממנו, בעיקר משום שאיננו מתאים לזחילה, והייתי בוחר יותר בלבוש שנעשה כדוגמת „מעיל־מכנסים“ (overalls) עם ברדס מחובר אליו. לבוש כזה יכולתו יתרון או מן הצד בכפתורי מתכת או ברוכסון ויצויד בקישורי גומי בפיסות־הידים ובקר־סולים, ובכיסים רחבים בצד ובירכים בשביל משקפת־שדה או שאר צרכים, וגם מזון בכלל. נוסף אני לארגן של פשתן חזק, או של כותנה, בצבע אחד, או, לכל היותר בשלושה צבעים ניטרליים — חקי, ירוק ותום, כדי ששאר צרכי ההסוואה יעשו במקום בעזרת מכחול וצבע. שלושה או ארבעה מלבושים דרושים לבטליון לצרכיו, ועוד כמספר הזה למלאי, ובכלל זה אחד עשוי אריג לבן, או כמעט לבן, שימושו באיזורי סיד או כדי להתמוג עם מראה בניני מלפ או בנינים מסודים לבן.

אם לברדס ולכתמים של הלבוש מתוברות לולאות קטנות של תומים או של פתיל גמיש, אפשר להשתמש בלולאות כאלה כדי לחקוע בהן עשב ושאר צמחים במקום שהסוואה נוספת כזו רצויה.

מינור ר. וורד

תרגילי־אימון להחלטה דחופה*

כוונת התרגילים האלה היא לעורר מפקדים צעירים למחשבה זריזה וזילומה. המדריך הטוב מעלה את התרגילים ברנעים בלתי צפויים, בשעת חניות וכו', או תוך כדי איזה תרגיל אחר לגמרי. דרוש תשובה מניה וביה, לפי שהמצב מחייב פעולה דחופה. כל מסיבה המתנארת בזה למטה אינה קשורה במסיבות הקודמות לה. עשה את התרגיל מתוך אחר, ככל האפשר, על קרקע ממשי. וזהו דרך מצויינת לבחון את אימון־השדה הכללי והיא מסייעת לבחון אנשים מוכשרים לסמלית.

1. אתה מפקד של כיתה נעה קדימה; פתאום אתה שומע קול אוירון מנמיד־סוס מעל כמה עצים שבאתה האנפים. מה תעשה?

תשובה: עליך להניח כי אוירון אויב הוא, פרט למקרה שאתה יודע כי לא כן הוא. תן פקודה: „מסוסים! — פעל!“

2. אתה מפקד של כיתה, וכיתתך היא בעמדת־הנחה. נמסר לידך הרוסה האנטיטנקי. בשתי דרכים עלולים סכנם להתקרב לעמדתך, ואין אתה יכול לכסות על שתיהן בבתיאחה. מה תעשה?

* מתוך החוברת „תרגילים באימון הכיתה — למפקדי כיתות ומחלקות“, — יצאה לאור 1941.